

# BOJEVNIK

Leto V., št. 2-3

V Ljubljani, dne 5. aprila 1935.

Cena Din 1.50

## Tovarišem bojevnikom!

Razmere v naši organizaciji, čut odgovornosti in pa Vaše dosedanje zaupanje me silijo, da se obračam na Vas s tem pozivom in pojasnilom, ker se bojim, da bi se moje molčanje lahko napačno tolmačilo kot odobravanje tega, kar se dogaja v O. I. O.

Zadnji delegatski zbor v decembru l. l. je zapustil v naših delegatih zelo neugodne občutke, ki so prišli do izraza v mnogobrojnih zahtevah po novem delegatskem zboru, ki naj bi se vršil v duhu naših načel, v duhu tovariške odkritosti in iskrenosti, v duhu prave demokracije in medsebojnega zaupanja. Morda smo takrat storili napako, ko nismo vztrajali pri tej zahtevi, ker bi nam bilo mnogokaj nepravilnega in slabega sedaj prihranjeno. Toda imajoč interese organizacije pred očmi, smo bili uverjeni, da se bodo razpoke zacelile, duhovi pomirili in omajano zaupanje obnovilo.

Razvoj dogodkov je dokazal čisto drugo. Razpoke so se povečale. Nezaupanje je naraslo in v takšnem ozračju so se dogajale stvari, ki med tovariši ne smejo biti mogoče. Nikdar nisem ustvarjal kakih skupin posebnih privržencev, ker se mi zdi to samo po sebi grdo in smatram to za znak slabosti, znak majhnega zaupanja v samega sebe in v to, kar delam. Če delam prav, mi ni potreba zbirati kake klike, ker me drži in nosi pošteno delo in poštenost in čistost namenov tega dela.

Toda v O. I. O. sem prav kmalu po tistem delegatskem zboru opazil nekako grupiranje ali vsaj ustvarjanje ene skupine, ki je sistematično delala s posebnimi cilji in tudi sistematično hotela izpodkopati zaupanje članstva napram meni. V tej domnevi me je potrdila na pr. okrožnica O. I. O., ki je obsojala celjsko akcijo za sklicanje delegatskega zbora. Ta okrožnica je izšla z mojim podpisom, vkljub temu, da sem podpis izrecno odklonil. Ne samo ta, tudi tista znamenita okrožnica, ki je vzbudila toliko protestov in ogorčenja v naših vrstah, tista, ki napada prav brez potrebe in vzroka ljudi, ki nam niso storili nič sovražnega, okrožnica, ki govori o ljudeh, katerim še ni odpadla popkovina itd., tudi ta okrožnica me je potrdila v prepričanju, da gre za sistematično rušenje zaupanja članov do mene. Kajti tovariši, ta okrožnica, katere glavni del je vzet iz privatnega pisma tovariša Fabiančiča na nekega tovariša na deželi, je bila v seji predsedstva O. I. O. v tej obliki odklonjena in sta bila dva tovariša določena, da jo temeljito predelata, odstranita vse tiste nepotrebne ostrine in napade, vse tiste neokusne izraze in sploh vse, kar je v njej za bojevniško okrožnico neprimerne. Toda, okrožnica ni bila v nobeni bistveni stvari popravljena, morda le še poslabšana in je izšla takšna, toda ne s podpisom predsednika, ampak z **mojim podpisom. Brez moje vednosti seveda, ker bi svojega podpisa na takšno pisanje ne dal.** Namen je bil zelo prozoren. In če nisem na vse to javno nastopil, je le dokaz, da sta mi bila mir in sloga v organizaciji važnejša kot lastna obramba. Vendar pa vse moje potrpljenje ni prav nič koristilo in je razmerje v O. I. O. postajalo vedno hladnejše in

vedno bolj neiskreno. Ko je končno prišla še, nekako nepričakovano, vojna mrzlica, je vse življenje v O. I. O. prišlo čisto iz tira. Glede sedanjih volitev so pač mnenja strašno različna in jaz sem zagovarjal od vsega početka načelo nevmešavanja, ker sem prepričan, da je naša organizacija še premlada zato, še premalo enotna in utrjena. Ne zapiram oči pred dejstvom, da so se združili v bojevniški organizaciji ljudje raznih nazorov in struj. Vsi pa so prišli po mojem prepričanju v organizacijo z dobrimi nameni in iskreno. Da pa nismo še v vseh pogledih enotni, je pa več kot naravno, ker so ljudje pristopali v naše združenje le na podlagi naših govorov in idejnih člankov v naših glasilih, niso pa z vstopom v združenje nič mislili na politično opredelitev. Prepričan sem, da bo s časom tudi prišlo, da se bomo bojevniki tudi v političnem življenju lahko enotno uveljavljali in nastopali. Toda tega ni mogoče doseči v nekaj mesecih, ker je takšno zlitje nazorov dolgotrajen proces, ki izvira iz temeljitega podrobnega dela v organizaciji in pa iz razmer, ki vplivajo na naše odločitve. Zato je takšno zlitje nazorov, takšna enotnost in skladnost mogoča le, kadar privre od spodaj navzgor, t. j. iz naših krajevnih skupin, preko sreskih odborov in banovinskega odbora na delegatski zbor, ki je v tem primeru manifestacija te enotnosti in skladnosti. Ne da se pa ta enotnost ustvariti s poveljem ali odredbo od zgoraj.

In ker sem imel v teku celega poldruega leta intenzivnega dela med našim podeželskim članstvom priliko prepričati se, v čem smo že edini in v čem še ne, sem zastopal načelo, da se za enkrat ne vmešavam v volitve kot bojevniki, ker bi to samo škodovalo organizaciji, koristi pa ne bi prineslo nobenih. Zato sem ves čas poudarjal, da bi smeli izjavljati se kot bojevniki za eno ali drugo listo le, če bi tako sklenil naš zbor delegatov. Tako je sklenil tudi O. I. O. v eni svojih sej, da se takoj skliče banovinski odbor in nato zbor delegatov. — Banovinski odbor se je sestaj in je bilo enodušno mnenje tovarišev, da ostanemo izven volilne borbe kot bojevniki. In ta sklep je bil sigurno tudi povod, da se je kar brez debate sklenilo že **drugič** odgoditi sklicanje delegatskega zbora.

Sklep banovinskega odbora je bil izigran na ta način, da se je ustanovil nekak »glavni bojevniški odbor«, ki se je obrnil na naše članstvo v takšni obliki, da dela vtis oficialnosti. Ta volilni odbor se je postavil sam in nima prav nobene pravice govoriti v imenu bojevnikov. Lahko torej govori le v imenu tistih tovarišev, ki ga sestavljajo. Ta volilni odbor je prvotno bil v živih pogajanjih z ministrom dr. Marušičem in banom dr. Pucem. Takrat so tovariši dokazovali, da je mogoče udeležiti se volitev le na listi gosp. Jevtiča, da vse drugo nima izgledov in zato tudi ne smisla. Ko so pogajanja padla v vožo zaradi odklonitve zahtev, so tovariši od »glavnega bojevniškega volilnega odbora« kar nenadoma izdali proglas za Ljotičevo listo.

Kot predsednik konzorcija »Preloma« sem se uprl obяви tega proglasa, ker sem bil prepričan, da je ta naglica škodljiva in korak nepremišljen, predvsem pa, ker sem bil mnenja, da je vendarle treba poprej vprašati nekoliko naše

organizacije. Sklical sem nujno sejo konzorcija, na kateri sem ravno to poudaril in zahteval, da se odloži objava do prve seje O. I. O., ki naj sklepa o tem. Toda tovariši od volilnega odbora, ki so imeli na tej seji konzorcija večino, so to zahtevo odklonili. Ker nisem mogel pristati na to, da bi kdo lahko tolmačil moje predsedovanje konzorciju kot odobravanje tega, kar »Prelom« v teh dneh piše, sem odložil predsedstvo konzorcija in skupno s tovarišem Oničem in Florjančičem izstopil iz konzorcija.

Ker se s sedanjim načinom dela O. I. O. in smerjo, ki jo zasledujejo nekateri člani O. I. O. nikakor ne strinjam, ker sem prepričan, da vodi ta pot v razpad in brezpomembnost, in to samo zaradi neučakanosti in nestrpnosti nekaterih vodilnih članov, je jasno, da nisem pripravljen nositi soodgovornosti za to delo.

Po drugi strani pa čutim veliko odgovornost napram članstvu, kateremu sem govoril o naših načelih in našem programu, tako kakor sem sam resnično mislil in veroval. Zaradi tega mi ni mogoče enostavno odložiti funkcije v O. I. O. in se umakniti. Nasprotno, smatram za svojo dolžnost, pojasniti članstvu prav vse odkrito in pošteno, ustvariti možnosti, da članstvo pove jasno svoje mnenje in dá izraza svoji svobodni volji in storiti vse, da obvarujem organizacijo pred težkimi škodami.

Zahteval sem v smislu sklepa sreskega zbora delegatov Ljubljane in okolice sklicanje delegatskega zbora, da se vse to temeljito prečisti. Sklep je bil napravljen, toda ne za sklicanje resnega delegatskega zbora, ampak zbora z dnevnim redom: Poročilo predsedstva o situaciji. Mi smo zahtevali dnevni red, ki bi dokončno rešil in razvozljajal nezdrave razmere, zahtevali smo na dnevnem redu spremembo pravil, ki jo zahteva ogromna večina članstva, spremembo onih točk v pravilih, ki so čisto nedemokratične narave in izročajo organizacijo in posameznike na milost in nemilost večine v O. I. O. Zahtevali smo tudi volitve, ker je jasno, da O. I. O. v sedanji sestavi ne odgovarja. O. I. O. mora biti enoten in enodušen, če naj rodi njegovo delo tudi uspehe. Sedanji O. I. O. pa ni tak in so razmere v njem takšne, da jaz prav gotovo nisem več pripravljen delati v takem ozračju nezaupanja, spletkarjenja, neodkritosti, pa tudi popolne raznoličnosti mišljenja in nazorov. Tudi več drugih tovarišev je istega mnenja z menoj. Zlasti pa so mnenja glede volitev in udeležbe pri volitvah tako različna, da ni mogoče doseči soglasja. Vse to naj bi razčistil delegatski zbor s takim dnevnim redom. Toda tak zbor odklanjajo tovariši, ki so tudi v volilnem odboru, odklanjajo ga, ker trdijo, da v naši organizaciji večina ni bojevniška in ker si po izjavi člana O. I. O. oni »ne dajo pameti soliti od teh ljudi«. Skratka oni pod nobenim pogojem ne dopuste, da bi zbor delegatov posegel v sestavo O. I. O. in napravil tam red in enotnost, oni bežijo pred tem zborom in odrekajo članstvu pravico odločati o najvažnejših zadevah organizacije.

Takšno naziranje že ni več fašistično, to je čisto enostavno teroriziranje in takemu postopanju se upiram, ko se obračam na vse skupine s pozivom, da sklenejo v svojih rednih sejah zahtevati sklicanje izrednega zbora delegatov za 7. aprila z dnevnim redom: Poročilo predsedstva, razprava o razmerah v organizaciji, sprememba pravil in

volitve. obračam se na naše skupine s tem pozivom, ker smatram za svojo dolžnost, ker se bojim zlorabe bojevniškega imena v volilni borbi, ker se bojim za usodo organizacije zaradi čudne miselnosti vodilnih članov. In ravno z ozirom na čudno miselnost, ki vlada pri nekaterih članih O. I. O., Vas prosim, da takoj sklepate o tem in svoj sklep pošljete O. I. O., dvojniki tega sklepa, prav tako pravilno podpisan in opremljen s štampljko, pa na moj naslov: Stane Vidmar, Ljubljana, poštni predal 298. Ta dvojniki je potreben zaradi kontrole, da vemo, če je dovoljno število organizacij zahtevalo sklicanje in da lahko ukrenemo druge korake, ki nam jih nudi zakon, če bi se vkljub pravilni zahtevi ene tretjine organizacij ne hotelo sklicati zbora delegatov.

Tovariši! Več kot eno leto dni sem bil med Vami nedeljo za nedeljo, praznik za praznikom, pa tudi ob delavnikih zvečer. Vse, kar sem Vam govoril, sem govoril iz globokega prepričanja, pošteno in odkrito, s polno vero v zmagajoče načel in programa, ki sem ga pojasnjeval. Tudi danes, ko se obračam na Vas s tem pozivom, mislim pošteno in odkrito, mislim le v dobro organizaciji in slovenskemu narodu. Ne gre morda zame, ne gre za osebno vprašanje. Osebno bi imel največjo korist, mir in počitek, če bi me razrešili te velike odgovornosti, ki ste mi jo naložili s svojim dosedanjim zaupanjem. Dokler pa mi tega zaupanja niste odrekli, mi čut odgovornosti nalaga tudi dolžnost borbe za čistost pokreta, za zvestobo načelom in programu in pa za demokracijo v naših lastnih vrstah.

Vem, tovariši, da se bo skušalo izpodbijati moje razloge, prepričan sem po dosedanjih izkušnjah, da bodo šli nekateri celo preko mej dostojne borbe in se bodo poslužili tudi neresnice, podtikanj in zavijanj. Ne verujte ničesar! Jaz Vam nisem nikdar ničesar prikrival, bil sem Vam vedno odkrit, pa Vam tudi sedaj ne mislim nič prikrivati ali povedati drugače kot je. Mene ne žene kaka bolna ambicija, mene ne priganja želja po mandatih in funkcijah, ker mi tega treba ni in bi vse to lahko davno imel, če bi hotel le malo popustiti v načelih. Ne morem pa dopustiti, dokler sem z Vašim zaupanjem funkcionar organizacije, da se krene s prave poti, da se zapelje organizacijo v blato političnih borb in razdora.

Zato in samo zato Vas prosim, da se odzovete, in sicer takoj, da ne bo prepozno, da ne bo škoda nepopravljiva. Jaz ne bom hodil na agitacijsko potovanje po vzorcu drugih, ker preveč zaupam v razsodnost in zrelost našega članstva. — Na vsak način pa morajo biti sklepi odbora skupine sporočeni še ta teden O. I. O. in v dvojniki meni, da bo mogoče sklicati zbor pravočasno. Če bi pa v teku 8 dni teh sklepov skupin ne prejel v dovoljnem številu, mi bo pa to znak, da soglašate z delom in metodami, ki jih zagovarjajo tovariši Fabiančič, Kuster, Šturm itd., pa bom pač temu primerno postopal. Izpolnjujem svojo dolžnost po svoji vesti in prepričanju, odločitev je pa v Vaših rokah.

Ljubljana, 27. marca 1935.

Stane Vidmar.

**Poravnajte naročnino, saj znaša le 10 Din za vse leto!**

**Dnevno prihajajo v pisarno Boja zahteve po sklicanju Delegatskega zbora. Do danes je prejel OIO 118 takih zahtev. Pozivamo vse skupine, ki še niso odposlale zahteve za sklicanje Del. zbora, da to takoj store. Ker je nadzorni odbor na svoji seji dne 3. t. m. sklenil zahtevati od OIO, da se sklep seje OIO z dne 14. marca t. l. izvrši, je pričakovati, da bo OIO sklical Delegatski zbor za 14. april t. l. (OIO je na seji 14. marca že itak sklenil, da se skliče za 14. april Del. zbor).**

## Pojasnilo k zadnji okrožnici OIO

Na prednje moje odprto pismo so odgovorili tovariši Kuster, Fabiančič, Šturni, Knez, Lorgar, Šifrar, Matičič, Prezelj, Pavlin in Outrata z okrožnico št. 15, ki po svoji vsebini in sestavi le potrjuje, kar sem v svojem pismu trdil glede OIO. Predvsem je pa zanimivo, da ugotavlja ta okrožnica, da sem jaz razposlal svoje odprto pismo (ki ni bilo »strogo zaupno« kakor gornja okrožnica) svojevoljno, brez sklepa in pooblastila OIO in da sem s tem zagrešil »dejanje namerne discipline in se uvrstil med tiste, ki zlonamerno izdajajo vznemirjajoče okrožnice po vzorcu izključenih bivših naših članov«... itd. Zanimiva je ta ugotovitev zato, ker so zgoraj omenjeni člani izdali okrožnico ne samo brez sklepa in pooblastila OIO, ampak so jo izdali na lastno pest, zlorabljač pri tem firmo OIO, ki jo nosi okrožnica. Zgoraj naštetih tovariši namreč še daleč niso OIO. Tudi podpis je zelo čuden: »Sprejeto na seji predsedstva OIO itd.« Človek bi pričakoval podpis predsedstva ali če se hoče bolj učinkovito, članov predsedstva, ne pa slučajne družbe v kateri so tudi odborniški namestniki.

Pa pustimo to, ker vse to ni bistveno in važno. Važna je le ugotovitev, da so tovariši Kuster, Fabiančič itd. odgovorili na mojo stvarno okrožnico s čisto nestvarno okrožnico, ki je v resnici pamflet. Ugotavljam le dejstvo, da se izmikajo načelnim vprašanjem, da bežijo od stvarnosti in skušajo za vsako ceno speljati stvar na stranski tir osebnosti, zato se izgublja okrožnica le v osebnih napadih, blatenju in klevetanju in se zateka po pomoč k zavijanjem, podtikanjem in neresnici. Jaz ne morem in nečem slediti jim na tej opolzki poti, ker mi gre za načela in program, ne za osebe. Zato se ne bom spuščal v obravnavo tega nebojevniškega nastopa, bom pa lahko na delegatskem zboru povedal marsikaj mičnega glede vseh napadov, če bodo delegati to želeli. Resnica, čista, jasna in ostra je edino bojevniško orodje, pa če tudi streljajo nasprotniki s strupenimi puščicami. Samo en dokaz nedoslednosti in neiskrenosti gori omenjenih tovarišev hočem poudariti, ker je važen v trenutni situaciji. Je to vprašanje »glavnega bojevniškega volilnega odbora«. V svoji okrožnici pravijo tovariši Fabiančič in drugi na strani 4 dobesedno: »Po seji predsedstva, na katero tov. Vidmar ni prišel, so sklenili vsi navzoči tovariši iz predsedstva, da naj se nujno osnuje »Glavni bojevniški volilni odbor pod kontrolo predsedstva«.

V naslednjem odstavku pa pravijo (dobesedno zopet: »tov. Vidmar še danes noče razumeti, da Glavni volilni odbor posluje popolnoma ločeno od »Boja« kot organizacije« itd. Ej, prijatelji, težko meni, ki ne morem razumeti, da je ločeno, kar trdite spredaj, da je povezano.

Pa pustimo to okrožnico, ki je pač svojevrsten dokument in pogledimo, kakšno je stanje danes.

Na moje odprto pismo je v teku enega tedna sklenilo in javilo meni in gotovo tudi O. I. O. 118 skupin in organizacij, da zahtevajo sklicanje delegatskega zbora za 7. april t. l. z dnevnim redom, kakor sem predlagal. Nad polovico organizacij je v enem tednu takoj enodušno zahtevalo sklicanje zbora delegatov. Ker je po pravilih treba za sklicanje le zbrati zahteve ene tretjine organizacij, je menda stvar jasna in dovolj značilna. Toda na tako enodušno zahtevo organizacij, na tako uničujoče izjave nezaupanja kot so jih izrekli n. pr. srezki odbori in organizacije, na vse to so odgovorili tovariši iz predsedstva, ali pravilneje in točneje označeno iz »glavnega volilnega odbora« z novo okrožnico št. 16, ki je naravnost roganje in izzivanje skupin. Kakor pomeni okrožnica št. 15 žaljiv napad na osebo, tako pomeni okrožnica št. 16 napad na skupine. **Vse pa je dokaz, da hočejo ti tovariši izigravati celo organizacijo, da bežijo pred delegatskim zborom in sodbo članstva, da hočejo zavleči zbor delegatov za vsako ceno in preko enotne volje članstva. Razčiščenje razmer v »Boju« jim ne gre v politične račune in njih ravnanje dokazuje, da hočejo**

razbiti organizacijo, ko vidijo, da jo ne morejo izrabiti za svoje namene. To dokazuje njih postopanje in nič drugega.

Toda enodušnost, ki so jo pokazale naše skupine v tem boju za čistost in načelnost pokreta, bo odpihnila vse, kar je slabega, enodušnost bojevnikov bo strla vse poizkuse bolnih ambicij. **Očistila bo naše vrste plevela**, utrdila bo pravo bojevništvo, da bo naše združenje mogočno vzraslo in vzcvetelo. Enodušnost bojevnikov bo pokazala morda prvič v našem javnem življenju, **da je konec dobe, ko so razne klike lahko vladale organizacije in javno življenje**. Gre za načelo demokracije, gre za smer organizacije, gre za načela in program, zato bodo vsi pravi bojevniki kot en mož vstali proti vsakomur, ki bi poizkušal zlorabiti to svetlo našo organizacijo in jo zavajati s poti načelnosti. Ne za osebe, za stvar gre in le stvar je vredna vseh naših naporov in bojev. Vztrajajte tovariši in ne dajte se begati od nikogar. Nič ne more zadržati volje članstva, nihče ne bo preprečil ozdravljenja.

Stane Vidmar.

## Nekaj načelnih ugotovitev

Bojevniški pokret je počel v našem narodu po svetovni vojni. Vojni tovariši, ki so stali v strašni borbi ramo ob ramo — brez razlike sarž, političnega prepričanja, svetovnega nazora — ki so preživeli svetovni požar in se vrnili v osvobojeno domovino, so se zbrali v bojevniški organizaciji, da si tudi v mirni dobi ostanejo prijatelji, tovariši, ki iščejo skupne poti za skupno pomoč v borbi za existenco. Zbrali so se, da se spominjajo svojih padlih tovarišev, ki so dali življenje za svojo domovino in da postavijo vsem tem v vseh krajih naše domovine skromne spomenike hvaležnosti, spomenike, ki naj bodo istočasno glasniki miru, glasniki pravice in svobode. To nalogo so izvrševali vestno in požrtvovalno. Nikogar nismo vprašali pri vstopu v našo organizacijo po njegovem političnem prepričanju, nikogar nismo odklanjali, ki je prišel, da kot tovariš, kot soudeleženelec svetovne vojne prisede k naši mizi in z nami vred pomaga pri delu za širjenje tovarištva, sloge in miru.

V tistem organizacijskem delu je polagoma rasla skupina za skupino naših tovarišev. Na desetine spomenikov padlim žrtvam so postavili bojevniki širom naše ožje domovine, kjer se je pač razprostirala organizacija. Ustanovili smo svoje skromno glasilo »Bojevnik«, ki je vzdrževalo duhovne vezi med nami. Vsi pa, brez izjeme, smo se posvetili iskreno borbi in propagandi za mir, katerega naša domovina tako nujno potrebuje, za tovarištvo, bratstvo in svobodni razvoj posameznika in države v vseh smereh javnega udejstvovanja. Včasih smo bili predmet javne hvale, često pa tudi izpostavljeni napadom in sumničanjem. Vse to nas ni motilo; čiste roke, čista srca in poštena volja za delo, to je bil naš ideal. Pred nami domovina, nad nami Bog! Nikomur nismo hoteli politično hlapčevati v zavesti, da se bodo politični valovi katerekoli politične stranke razbili ob naših organizacijah, ki jih združuje pošteno tovarištvo, prekaljeno v krvi svetovne vojne.

Notranja politična borba v državi je pljuskala svoje visoke valove separatizma, korupcije, razdvajanja komaj osvobojenih bratov in denuncijantstva in je od dne do dne vedno bolj ogrožala v temeljih vse pridobitve naroda, katerih smo bili deležni s svojo osvoboditvijo in katere smo plačali z dragoceno krvjo tisočev naših sinov, mož in očetov. S težkim srcem smo gledali, kako so politični profesionalci vladljali za plašč našega naroda, kako so umetno razdvajali narod, sejali sovraštvo in moralno ubijali vero in zaupanje v državo. Na političnih razvalinah profesionalne politike je ostala težka razdvojenost naroda, strašno razočaranje, razrasla se je korupcija, denuncijantstvo je cvetelo hobotno, brat je sovražil brata, gospodarstvo je propadalo in stali smo pred strašno negotovostjo, kaj bo prinesla pod takimi okolnostmi bodočnost? Okrog nas pa so naraščale sence tujega

imperializma, pod katerih silhuetami so se zbirali vsi kleti sovražniki našega naroda, iz države in izven nje. Ko se povsod na svetu skrbeli, kako omejiti brezposelnost, kako povečati izvoz, kako rešiti propadajočega kmeta, obrtnika, uradnika, delavca, ko so naraščali zamotani problemi našega gospodarstva, smo se pri nas zabavno prepirali kot klerikaleci in liberalci, smo se topli, ali smo Slovenci, Hrvati ali Srbi in zdrsnili smo tako globoko, da smo licitirali, kdo je bolj, kdo manj državotvoren.

V naših bojevniskih vrstah je naraščala skrb in ta skrb za bodočnost je pričela spontano narekovati, da se naše vrste strnejo, podvoje, podesetorijo in pripravijo za novo, končno borbo, ko bodo vsi bojevniki naše kraljevine, zbrani kot en moč — v svojem pohodu podrli vso profesionalno politiko plemenske borbe in zaklicali jugoslovenskemu narodu: Dosti! Konec! Mirno!

Najvišji naš vodnik, blagopokojni kralj Aleksander I. Ujedinjitelj, je z energično roko napravil konec političnemu barantanju. Presekal je sporni vozal političnih profesionalcev in rešil narod težke preizkušnje. 14 milijonov jugoslovenskih državljanov je prisluhnilo vladarjevi besedi, 14 milijonov vdanih src je utripalo in izpovedovalo svojo pripadnost. Njegovemu prestolu in svoji državi Jugoslaviji, v 14 milijonih dušah je vzrasla zavest in vera v boljšo bodočnost, čuteč, kako padajo raz telesa svobodnih jugoslovenskih državljanov verige političnega suženjstva. Zato je vlada generala Pero Živkovića kot vršilca najvišjih intencij vlila in vrnila politično izmučenem narodu vero v svojo moč, vero v silo in veličino naše domovine.

Bojevniški pokret je rasel. Povsod nove skupine, povsod želja in volja za delo. Čas nas je postavil pred nove, neznane probleme, pred naloge, kako dejansko pomagati narodu, ki je gospodarsko popolnoma onemogel in izčrpan, da dobi novih sil v borbi za svoj socialni, kulturni in gospodarski dvig.

Za nove naloge je treba **nove miselnosti!** Zavedali smo se, da se moramo otresti one politične miselnosti, ki bi nas duševno prikovala na katerikoli politični evangelijski obstoječih političnih strank in da moramo iskati v **novem času novih potov** in postati **znanilci nove dobe**. Prelomiti moramo s staro dobo, brezpogojno prelomiti in korakati v novo bodočnost prerajeni, novi ljudje, ki bomo zbrali okrog sebe in v svoji armadi vse one, ki v trpljenju svojega dela in truda zaslužijo boljšo bodočnost, zbirajoč pri tem **vse pozitivne elemente dela in misli**, ki naj dajo državi trdne temelje.

Zavrgli smo stara izhrojena pota, zahvalili smo se za staro politično demokracijo, ker nas svet, čas in razvoj uči, da **brez socialne in gospodarske demokracije ni prave politične demokracije**.

Nastali smo gibanje. To gibanje ima svoje dinamične sile v narodu, ki je **enkrat za vselej postavil izven diskusije naše narodno in državno edinstvo** in ki si je nadel nalogo, ustvariti našemu zdravemu, dobremu in pridnemu narodu brez tujih kopij in navlak tako notranjo državno ureditev, ki bo odgovarjala njegovemu etosu, njegovim potrebam in mu zagotovila ono kulturno, socialno, politično in gospodarsko demokracijo, ki je za njegov naravni razvoj potrebna, **poslužno se pri tem vseh zdravih komponent družabne obnovitve, zlasti združništva**.

Narod je ponovno prisluhnil. Iz srca do srca so segale naše besede in narod je začel vstajati. Ponos je podiral malodušnost, zdrav optimizem se je vračal v bolne in potlačene duše.

Tedaj pa so nastopili oni, ki so še vedno prepričani, da so iz vekov v veke intabulirani na političnem hrbtu našega naroda, to so profesionalni politiki. Ponovno so ustvarili »demokratski parlamentarizem« in od zgoraj navzdol tudi svojo stranko JNS. Profesionalni politiki pa so nastopili z vsemi razpoložljivimi sredstvi proti — bojevnikom. Z desne in leve, »napredne« in konservativne strani, so politični profesionalci **zatrobili** na svoje Jerihonske trombe. In na

žalost, obnovilo se je drugo dejanje predšestojanuarske politike sumničanja, podtikanja in napadanja.

Niso nas sodili po delu, po poštenju, po dobri volji, izbrali so si temne hodnike denuncijantstva. Ni jim uspelo! Narod jim ni nasedel in jim ni sledil.

Pa je prišla druga nevarnost, ki je vselej spremljevalka vseh velikih in načelnih pokretov. Tudi naš pokret je pritegnil k sebi poleg poštenih množic našega naroda tudi del ljudi, ki so se z nelepimi nameni predali navidezno valovom naših idejnih teženj. Slabiči, navižneži, kruhoborci, spekulantje in konjunkturisti, povsod se znajdejo in težko je rešetati tako temeljito, da bi iz rešeta izpadla vsa ljujlika, vsa nepotrebna primes. Tudi upanje, da postanejo spokornjenci boljši od pravih vernikov, jih ni držalo v pokretu.

Kakor povsod, tako je naravno tudi pri nas moral priti čas preizkušnje. Kar je zdravega, bo ostalo, kar je pokvarjenega, bo odpadlo. Razlika med nami in našimi nasprotniki v političnih taborih je samo ta, da mi nimamo skrivnosti in da take stvari javno pribijemo. Ljudje, ki jih goni samo bolesta ambicija udinjati se povsod in vsakomur, samo da se doseže poslanski mandat in osebne želje ter ugodje, ti ljudje so ustvarili v našem pokretu, žalibog celo v O. J. O. svoje sračje gnezdo. Ob prvi priliki, ob prvi preizkušnji pa so padli pod lastnim grehom osebne ambicije. Pregrešili so se v samolastnem pohlepu, ne da bi vprašali za to avanturo svoje članstvo, svoje skupine, ako bojevniki take stvari tudi odobravajo.

Ne bomo jih sodili mi, ampak prepuščamo to sodbo mirne duše našemu delegatskemu zboru. Tovariši delegatje bodo izrekli svojo sodbo. Več mesecev smo s skrbjo gledali par samozancev našega pokreta, ki so začeli z ustvarjanjem koterij. Žal nam je za del tovarišev, ki sleponaivno slede danes diktaturi Kunster-Fabjančič-Šturm-dr. Zorc in uverjeni smo, da že čutijo pod seboj rahlost svojih tal in dvom v svojih dušah. Le tem kličemo: Nazaj tovariši, naša enotnost je več vredna, kot izpolnitev osebnih želja bolestitnih ambicij, naš pokret ima višje cilje kot dosego par mandatov.

Mladi smo, zdravi in močni. Ko bomo ustvarili one ideološke temelje našega pokreta, ki bodo v narodu zajele svojo homogenost, bo naš narod v sporazumu z našimi organizacijami izrazil svojo voljo. To hotenje bo enotno, železno in izraz prave ljudske volje.

Koterij, notranjih diktatur in samozvanosti pa bo enkrat za vselej konec. To si morajo zapomniti vsi sejaleci razdora v naših vrstah.

Vsem onim pa, ki si danes manejo roke od veselja, da se bojevniška organizacija razbije, sporačamo, da je to samo potrebno čiščenje.

Pred Veliko nočjo si vsaka dobra gospodinja očisti svoj dom. Saj dovolite, da storimo to tudi mi, ki verujemo, da pride z Veliko nočjo tudi — vstajenje... Apis.

## Zato, tovariš Kuster!

Predsednik O. J. O. tovariš Avgust Kuster je v zadnjem »Prelomu« napisal članek, v katerem opravičuje svoje in svojih tovarišev postopanje in zagovarja svojo **maloštevilno družino**, zakaj hoče na vsak način in sedaj z **listo tov. Ljotića** v volilno borbo.

Tovariš Kuster je brez dvoma idealen in pošten v svojih nazorih, prav v isti meri pa je tudi naiven in lahkoveren. Ne zamerimo mu tega. Kot predsedniku najvišjega odbora bojevniškega gibanja, pa mu je neoprostljivo, da je **zapeljan po par ljudeh, katerim bojevniška načela niso bila nikdar evangelijski, ampak samo sredstvo v dosego svojih osebnih ciljev** — dovolil izrabo bojevniške organizacije in njenega tiska v te namene. Odgovoren je za to iz formalnih in načelnih razlogov, zlasti, ker je tov. Vidmar in cela vrsta treznih tovarišev svarilo pred vsakršnimikoli eksperimenti.

Naj oprostite tov. Kuster, da mi njegovim izvajanjem tudi ne verujemo.

Zaenkrat hočemo ločiti vprašanje potrebe udeležbe bojevnikov pri sedanjih volitvah, ločiti hočemo tudi vprašanje, s kom bi mogli iti v volilno borbo.

Pribiti hočemo samo grdo neiskrenost, s katero tov. Kuster operira v tem članku, da opraviči, zakaj se je pustil zapeljati na izhojena pota političnih špekulantov.

Tov. Kuster pravi: »Po iniciativi nekaterih naših tovarišev smo ustanovili Glavni bojevniški volilni odbor, ki se je odločil, da bo po vsej Sloveniji postavil lastne kandidature. Ta »Glavni bojevniški volilni odbor« pa si je **kratkomalo prisvojil »Prelom« kot svoje glasilo** in pričel objavljati svoje glasove za volitve.

Volitve in postavljanje kandidatov so resna zadeva. Tako dalekosežni sklepi se morajo točno premisliti, lastna moč točno pretehtati, predvsem pa ugotoviti, kaj naj te volitve prinesejo, kaj si imamo mi bojevniki obetati iz rezultata volitev in v koliko bi ta rezultat mogel vplivati na potek dogodkov v bodočnosti z ozirom na naša načela, ki se razlikujejo **bistveno** od načel starih političnih strank. Vse to »nekateri naši tovariši« niso nič premislili, še manj pa so si poiskali za ta svoj postopek mnenja in dovoljenja svojih organizacij. Glavni odbor bojevnikov je predstavnik skupnega bojevniškega gibanja, ki sam ne pomenja nič, v soglasju z vsemi bojevniki pa vse! Ta odbor mora biti vedno odraz volje našega celokupnega pokreta in se mora pokoravati zahtevam večine in potrebam svojih skupin in vsega članstva. V tem tiči vsa njegova moč, v naših skupinah in v našem članstvu vsa njegova udarna sila. »Nekateri tovariši«, prežeti starih metod, pa niso čutili prav nobene potrebe, vprašati svoje članstvo in svoje skupine ter se ravnati po njih sklepih. Z majhnim samovoljnim pučem v O. I. O. so ustanovili »bojevniški volilni odbor« in sestavljajo kandidatne liste. Poslušujejo se prav tistih metod, kakor starostrankarji v naivni veri, da bodo tudi bojevnike na dan 5. maja pretvorili v voličke, ki bodo slepo pomagali, da bi zlezlo nekaj ambicioznih ljudi po hrbtih našega članstva v parlament. V tem pa tiči zgodovinska zmeta! To je, kar si mi prepovedujemo, ker stojimo na stališču, **da je O. I. O. samo predstavnik in izvrševalec volje naših skupin in našega članstva, ki so in bodo temelj našega bojevniškega gibanja!**

In sedaj, zakaj z listo tov. Ljotiča?

Resnično, tudi nam je pokret tov. Ljotiča simpatičen, saj zasleduje skoro iste cilje, kot naš bojevniški pokret. Tudi mi čutimo iskreno potrebo po združitvi vseh narodnih pokretov, ki bi pretvorjeni v vsedrjavno gibanje skupno korakali za istim ciljem, za istimi načeli. Kar pa mi danes o tem pokretu vemo, je prvič mnogo premalo, drugič pa za tesno skupno zvezo niso ustvarjeni oni načelni predpogoji, ki so potrebni, da se zlijemo v eno fronto! Mi smo trdno prepričani, da bo bodočnost prinesla to zблиžanje sama po sebi. To pa bo mogoče takrat, ko bomo tudi sami idejno izčiščeni, notranje organizirani, homogeni in sposobni, **da enaki z enakimi razjasnimo vse načelne zahteve v resničnem sporazumu.** Samo tako se vežejo pokreti, samo do vseh podrobnosti dosežena enotna naziranja lahko ustvarijo zdrave temelje skupnosti in dela!

Tega mnenja je bil seveda tudi naš tovariš Kuster. »Nekateri tovariši« in tovariš Kuster pa so preko noči zamenjali svoje prejšnje stališče in ustanovili »bojevniški volilni odbor« za listo tov. Ljotiča.

In v tem tiči vsa neiskrenost, ki velja v tem slučaju nam in našim skupinam, ravnotako pa tudi **napram tovarišu Ljotiču** in v isti meri **napram onim**, s katerimi so se »nekateri tovariši« še pred nekaj dnevi dogovarjali za kandidature!

Dovoljujemo si staviti Banovinskemu bojevniškemu odboru in onim »nekaterim tovarišem« vljudno vprašanje:

1. kdo od »nekaterih tovarišev« se je pogajal za kandidature na listi g. Jevtića in za katere kandidate?

2. zakaj so pogajanja za bojevniške kandidature na Jevtićevi listi propadla?

Na ta vprašanja bi zlasti radi vedeli odgovora gospoda Fabjančiča, dr. Zorca in Kusterja.

Ker so torej pogajanja propadla, ker najbrže ne more nihče zasigurati izvolitev za poslanca — »nekateri tovariši« pa hočejo na vsak način postati poslanci, zato so ravno ti »nekateri tovariši« ustanovili »bojevniški volilni odbor« in tedaj se šele spoznali, da je njih mesto samo na listi tovariša Ljotiča, ki je naš, popolnoma naš po svoji duši in načelih!?

Kdaj tovariš Kuster ste bili torej iskreni?

Prijatelji! Za tako načelno politiko se mi prav iz srca zahvaljujemo. To nasprotuje našim bojevniškim načelom, ki niso in ne bodo nikdar predmet kravjih kupčij, vse to samo zato, da se »nekateri tovariši« dokopljejo do poslanškega mandata. Preočividno je hotenje »nekaterih tovarišev«, **zato zahteva danes nad dve tretjini naših bojevniških skupin izredno delegacijsko zborovanje vseh bojevniških skupin**, ki bodo povedala svoje mnenje. A

## † Fran Bonač



Gotovo je pretresla srce vsakega našega člana vest, da nam je umrl 27. februarja t. l. naš najagilnejši in najvztrajnejši delavec, naš najboljši in najvdanejši tovariš, naš najzvestejši in najiskrenejši prijatelj **Fran Bonač.**

Rodil se je 3. aprila 1885 v Ljubljani. Po dovršeni gimnaziji v Turinu je vstopil v semenišče v Gorici, kjer je leta 1909 postal duhovnik. Kot kaplan je služboval v tržaški okolici, ki jo je vedno ljubil kot svojo domovino, in ni bilo skoro počitnic, da ne bi vsaj za nekaj dni odšel v svoj ljubljenski Trst med tržaške Slovence, katerim je nosil slovenske pozdrave tostran meje. Takoj ob izbruhu krvavega klanja je bil pozvan v vojno in je kot vojni kurat prebil vso dolgo dobo deloma na bojišču, deloma v bolnicah med ranjenci in težko bolnimi vojaki. Zato je Bonač, kot nikdo drugi, poznal vse bridkosti, težave in gorje svetovne mo-

**Kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!**



rije, zato je le on znal tako prepričevalno opisati vso grozoto težkih dni. Še po svetovni vojni je ostal nekaj časa vojni kurat v Ljubljani, kjer je s tolažilno besedo lajšal bedo in trpljenje ubogih sotrpinov. Koj nato se je pa posvetil negi in oskrbi najbolj pomoči potrebnim žrtvam svetovne vojne, vojnim slepcem. Zavedal se je, da so ti reveži žrtvovali najdražje, luč svojih oči, da so zato potrebni posebne pomoči in oskrbe. Že ko je postal katehet v Mostah pri Ljubljani, kjer je služboval do konca svojega življenja, je ves prosti čas posvetil ubogim slepcem. Ne le da jim je skrbel za versko tolažbo, temveč je tudi z nabiranjem prispevkov v denarju in blagu izboljšal njih bedno stanje. Ko so tovariši iz svetovne vojne želeli imeti spominsko svečanost na Brezjah, je takoj z vojnim kuratom Hafnerjem organiziral veliko slavlje vseh vojakov iz svetovne vojne, kar je dalo pobudo za ustanovitev Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne. Pod predsedstvom pokojnega **Mariina Colariča** in tajnika **Frana Bonača** je Zveza prirejala vsako leto na Brezjah svoj spominski dan, postavila je po slovenski zemlji nebroj spomenikov umrlim in padlim tovarišem v svetovni vojni, zbirala tovariše iz svetovne vojne ter jih bodrila za pravo prijateljstvo in resnično medsebojno ljubezen. Skoro pri vseh svečanostih ob odkritju spomenikov in spominskih plošč je imel slavnostne govore, v katerih je s prepričevalno besedo bodril tovariše na medsebojno pomoč in skupno delo ter žigosal izrodke sedanjih dni. Ni bilo skoro bojevniškega shoda, da ne bi Bonač s svojo odločno in izvirno besedo poudarjal veliko zamisel svobode, miru in pravičnosti med narodi, stanovi in mišljenji. In tudi to je velika zasluga pokojnega, ki je vodil tovariše bojevnike po poti prave in resnične domovinske ljubezni. Ko se je Zveza slov. voj. izpremenila v Zvezo bojevnikov, je imenovala Bonača zaradi velikih zaslug, ki si jih je pridobil za bojevniško gibanje, za svojega častnega člana. Tudi po razpustu Zveze bojevnikov je Bonač v »Boju« neumorno delal pri vseh bojevniških prireditvah ter bil tako tudi aktiven delavec v novi bojevniški organizaciji vse do zadnjega. V spominu vsakega so gotovo njegovi govori, ki jih je imel na grobeh padlih vojakov, zlasti na dan Vseh svetnikov, ko je vsako leto govoril pri počastitvi padlih in umrlih vojakov ob slovenskem »Janezu« na ljubljanskem pokopališču pri sv. Križu. Vsako leto je tudi organiziral dne 2. novembra z organizacijo invalidov mašo zadušnico za padle in umrle iz svetovne vojne v frančiškanski cerkvi v Ljubljani.

Naš list »Bojevnik« še posebno občuti izgubo svojega sodelavca in soustanovitelja Bonača. Saj skoro ni bilo številke našega lista, da ne bi on s svojo kleno besedo označjal pravo blagovest in pripovedoval svoje doživljanje in zgodbe. In če je bila kaka številka brez Bonačevega prispevka, je gotovo došlo mnogo vprašanj, zakaj se ni oglasil naš apostol. Še preden je odšel v bolnico, je oddal nadaljevanje svojega članka »Vojni paberki«, ki ga danes tudi objavljamo. Vrzela je nastala s smrtjo tov. Bonača pri listu in je ne bo mogoče popraviti, saj je njegova izguba za nas nenadomestljiva.

Pokojnik je bil poznan povsod in vsak njegov znanec je bil njegov prijatelj. Vsakomur je rad ustregel, ako je le mogel. Bil je blagega srca, odkrit mož, vedno dobre volje, prijeten v družbi in razgovoru. Ni imel sovražnika, kdor ga je poznal, ga je vzljubil. Tudi zaradi tega je njegova izguba tem težja.

Za Martinom Colaričem in generalom Rudolfom Maistrom je odšel še Fran Bonač. Tako nas zapuščajo naši najboljši, mi pa prevzemamo njih dediščino in njih oporoko, da zvesto in budno branimo pravice in zahteve bojevnikov po zgledih, ki so nam jih pokazali Colarič, Maister in Bonač. Zato bo tudi Bonačev spomin v naših srcih neizbrisen in večni. Za vsa dobra dela na zemlji naj bo Bonaču plačnik Bog! Sveti naj mu večna luč! V srcih bojevnikov in prijateljev pa ostane vedno — hvaležen spomin!

## Zadnje slovo od Frana Bonača

Velike množice bojevnikov in drugih so se zgrnile 1. marca v Ljubljani, da prisostvujejo pogrebu Frana Bonača. Dež, ki je lil na gosto, ni motil vseh tisočev, ki so prihiteli, da se poslovijo od priljubljenega pokojnika.

Točno ob štirih popoldne so bivši vojni kurati Kogej, Jagodic in Jalen pod vodstvom stolnega kanonika dr. Klinarja blagoslovili krsto in odmolili pogrebne molitve, narkar so jo možje bojevniki položili na vojaško lafeto. Peveci so pod vodstvom Zorka Prelovca zapeli priljubljeno pokojnikovo pesem »Oj Doberdob«. Nato se je razvil veličasten sprevod. Pred krsto je šla šolska mladina iz Most, za njo so kcrakali možje in fantje bojevniki, katerim je rajniki tolikokrat govoril in jih vnel za vzvišene cilje in ideate. Sledila je vojaška godba s častno četo. Možje bojevniki so nosili vence, katere so poklonili prijatelji ter skupine bojevnikov. Za krsto, ki je bila posuta s cvetjem, je sledila poleg svojcev nepregledna množica stanovskih tovarišev, znancev in prijateljev. Pri železniškem prelazu na Šmartinski cesti so peveci zapeli »Vigred se povrne«. Sprevod je prišel do kapelice pri Sv. Križu. Šolska mladina in bojevniki stoje v špalirju, ko neso bojevniki krsto v cerkvicu, kjer so opravili vojni kurati pogrebne molitve; nato je krenil sprevod do zadnjega počivališča. Tam so spustili bojevniki krsto v grob. Po opravljenih molitvah je pristopil k odprti jami tovariš bivši vojni kurat in pisatelj Janez Jalen in se je v imenu bivših vojnih kuratov in tovarišev v ginjaških besedah poslovil od ljubljene tovariša. Spominjal se je, kolikrat je pokojnik govoril prav na tem pokopališču pod izklesanim »Janezom« svojim tovarišem bojevnikom. Dalje je omenjal zasluge pokojnika kurata, kot kateheta in vzornega prijatelja. Svoj govor je končal s temile besedami: »Bojevnik, dobojeval si zadnji boj in odšel tja, kjer ne peha več sovraštvu milijonov in milijonov v trpljenje. Zakaj če si sam trpel, nisi tožil, če si pa videl trpeti druge, si se ves razvnel. Previdnost te je postavila tja, kjer se je trpljenje zgostilo, med vojake v svetovni vojni. Kot Pavel si jim bil vse: pastir, dobrotnik, brat in mučenik. Kdo se je bolj zavzel za slepce kakor ti! Prosi Njega, naj nam dodeli, da se vrnejo k nam edinost, sreča, saj prav za prav samo tega nam manjka! Počivaj v miru!«

Za njim se je od pokojnika poslovil v imenu bojevnikov tov. Ivan Matičič, ki je izvajal:

»Ti greš odtod, Francè? Zvesti vojni tovariš, propovednik, tribun, klicar! Ti greš od nas?

Ti, ki si govoril neštevilnim mrtvim našim fantom v slovo, govoril mrtvim bataljonom, da se je treslo groblje ob tvojem kriku.

Ti, ki si dvigal ljudske množice iz malodušja, bodril mrke fante in može, budil dremave, jih klical v zbor. Ti greš odtod? Ti zdrav slovenski fant, krepak in živ, žilav, korajžen, — ti greš odtod, Francè?

In zdaj naj govore ti fantje tebi v slovo? Fantje, ki si jih obujal, bodril, sklical. Kako naj govorimo tebi mi, ki polni smo tegobe?

In kaj naj govorimo v slovo tebi, zvesti naš klicar?

Kar tako nekako, o čemer govoril ti si nam.

Mir, sprava, sloga, sporazum, pravičnost, tovarišem zvestoba, človečanstvo! Taka bila je tvoja linija-osnovnica.

Meč v nožnico, orožje doli! — si zapovedoval, a obenem si razlagal tem našim množicam silne prisposodbe iz knjige Makabejcev, ki so se borili kakor levi za svojo sveto pravdo.

In si obrnil svojo jezo proti napuhu in v silnem svojem srdcu zbičal zversko zatiranje zaslužjenih ljudstev.

Bil si silovit v svojem zagonu, drzek, odkrit. Nepravdo in nečast si do kosti razgalil.

Kdo ti je dajal to moč in to pravico? Žrtve velike vojne, neizmerna ljubezen do padlih in pohabljenih teh naših, in pa briga za ta svoj rod in oni tam v robstvu. Zavoljo teh si molil, jokal, kričal in drhtel.

Trst, Gorica, Rojan in Kras. Tja si hodil dvakrat v letu: za Veliko noč, za Božič. Tam si bodril naše, z njimi molil, z njimi celo pel.

Doberdob, Kalvarija, Sveta gora, Škabrijel — in po vseh rajejnikih strašnega spomina si romal v teh povojnih letih. Tu si tipal za kostmi naših izkrvavelih, iskal lesenih križev, a opore sebi.

Bazovčica! Nesel si tja rož, a vzel tam prgišče mučeniške prsti.

Francija! Tako daleč si poromal. Verdun! Tam si gledal mrtve bataljone, divizije, kore. Štiristo tisoč lesenih križev pod večnim sijem žarometa. Oj, Francè, globoko te je presunila silovita veličina smrti! Iskal je tvoj nemirni duh. Črpal novih sil. In ko si se vrnil domov, je bila tvoja beseda zopet sveža, polna.

Čuj, Francè! Nate čakajo skupine, da jim bereš mašo in jih obodriš. To nedeljo v Boštajnu, drugo nedeljo doli na Dolenjskem, kakor si obljubil. Nate čakajo, Francè. Naj jim porečemo, da si oddan?

In čakali te bodo fantje na Brezjah, da jim govoriš.

In naši na Krasu, v Rojanu in Gorici. Kaj naj jim sporočimo? Da ne utegneš priti, da te za Veliko noč ne bo; si odpotoval v daljne dalje...

In ti tu okoli gaja judenburških bodo čakali nate; in gni tam, ki spe ob Soči. Tem ne sporočimo nič. Zavil si je med nje, sam pa stopil pred raport zapovednika vseh bojnih trum.

O, Francè, zvesti naš tovariš! Kako naj se poslovimo dostojno in vredno? Stopetdeset vojnih spomenikov na slovenski zemlji govori o tebi; kakor mogočni svetilniki bodo plameneli tvojemu spominu.

Zbogom, Francè Bonač, vojni tovariš, buditelj, propovednik! Zbogom! Sporoči naše vzdihne Martinu Colariču, generalu Maistru in vsem tisočem in tisočem naših fantov, ki so odšli in med katere si stopil zdaj še ti. — Zbogom nepozaben, vedno svež tvoj dih med nami. Zbogom!«

Potem sta proslavila velikega pokojnika še učence iz šole v Mostah, ki se mu je zahvalil za vso ljubezen in vne- mo, katero je imel do mladine, predvsem do učencev me- ščanske šole. Tudi upravitelj iz Most je v svojem govoru poveljeval rajnkega kot vzgojitelja in stanovskega tovariša. Nato se je zgrnila zemlja nad pokojnim Franom Bonačem, iz bližine je zagrmela v zadnji pozdrav salva čete vojakov, katerim je rajniki posvetil dobršen del svojega življenja. S solznimi očmi se je razhajala množica, želeč: Naj Bonaču sveti večna luč!

## Prijatelju Francetu!

(Francetu Bonaču v spomin.)

Tisoči Tvojih zvestih, s katerimi si delil vse gorje svetovne vojne in katerim si dajal zadnja tolažila, ko so se ločiti davno. davno pred Teboj, so Te hoteli imeti med seboj, da jim z vedro besedo in veselim srcem, kakor si znal edinole Ti, delaš družbo in sprejmeš plačilo za vse Tvoje dobro in blágo!

Kot večni popotnik si hodil od kraja do kraja po širni naši lepi slovenski deželi, po tej, ki ji sije svobodno sonce, in po oni, ki ječi pod tujim robstvom. Menda ni kraja, kjer ne bi učil, pripovedoval in oznanjal besedo tovarštva, miru in ljubezni. Ni Te strašil ne mraz, ne vročina, ne neurje, ne bolezen, ne obrekovanje, ne zaničevanje, preko vsega si šel z vedro besedo in jasnim obrazom in delal le za svojega bližnjega, zlasti za one, ki so teptani in zaničevani, da jim lajša njih težko pot življenja. Zdi se mi, da Te vidim, kakor Tvojega velikega vzornika sv. Pávla, ko berem v njegovem pismu do Koričanov: mnogokrat na potih, v nevarnosti na rekah, pred razbojniki, pred vojaki, pred neverniki v mestu, v samotji, na morju, v nevarnostih med lačnimi brati; v trudu in naporu, v pogostem bedenju, v lakoti in žeji, v pogostih postih, v mrazu... Ognjevita Tvoja beseda je vžigala srca, da so se dvigala k večnim lepotam stvarstva, da so lažje prenašala

težbo in bedo vsakdanjih skrbi in težav, da so iskala utehe pri Onem, ki jo edini more dati. Saj si vedno ponavljal, da je naš cilj tam, kamor so odšli pred nami tisoči iz bojnih poljan in potem zopet tisoči, med katerimi so bili Tvoji najdražji: Tvoja mati in Tvoji tovariši bojevniki Colarič, Maister, Siete in mn- žica drugih...

Kakor hrast je padlo Tvoje telo, kakor si videl padati pred šestnajstimi in več leti junake Tvojega kova v cvetu življenja in v zrelosti mláde dobe. Bili smo, Tvoji prijatelji, uverjeni, da Te čaka še dolga vrsta let dela, da nam boš še mnogo povedal o svojih načrtih, da nas boš vodil še leta in leta s svojimi iskrenimi nasveti, da nam boš še dajal pobudo za lajšanje bede in ozdravljenje današnjih težkih razrvanih razmer. Toda Previdnost je odločila drugače. Zamrla je Tvoja beseda, ki je tako krepko poudarjala, da je samo ljubezen do brata ona vez, ki more zboljšati in olajšati vso težo današnjih dni. Zamrla je Tvoja skrb za dostojno počastitev vseh onih, ki so bili žrtve svetovnega klanja. Zamrla je Tvoja roka, ki je delila blagoslov vsem ponižanim, teptanim in razžaljenim.

Odšel si po večno plačilo h Križu, po katerem si vedno hrepenel, kakor si sam napisal v spomin Martinu Colariču: Ostal je le še križ, pod katerim tisoči in tisoči snivate, križ, ki tudi nam še vliva peguma, vztrajnosti, nade... Da, da, tudi Tvoja nada, dragi France, je bil Križ, ki si se ga oklepal in ki Ti je prinesel večno plačilo.

Veliko srce, polno ljubezni do prelepe slovenske zemlje, polno sočutja do teptanih in zatiranih, polno resničnega, iskrenega tovarštva in prijateljstva do vseh, ki jih je poznalo, je prenehalo utripati; za vedno so zamrle ustnice, ki so znale edinstveno pripovedovati ter slikati težo življenja in lajšati bridkosti; zatisnile so se oči, ki so obračale svoj pogled vedno v lepoto in videle povsod le dobrotu, zato je Tvoj delež, dragi France, večna Dobrota in Ljubezen!

France, veliki bojevnik za Boga in za mir, počivaj v miru in v Bogu!

»Slovenec«, 1. III. 1935, št. 50.

## † Fran Bonač: Vojni paberki

II.

Na prostranem polju mesta Knittelfeld je za časa vojne zraslo nebroj barak, prvotno za ruske in druge ujetnike, nato za razne maršbataljone in malone tri četrt ure hoda so ob robu gozda nastale še barake za ogromno vojno bolnico. Nad 10.000 mož je stanovalo na tem polju, od teh približno 4000 nesrečnikov, ki so bili ali obdani s strahotnimi ranami ali pa so bili vklenjeni v vse tiste bolezenske muke, kar jih menda premore medicinski slovar. Mala poljska železnica je dovažala dan za dnem nove trpine, nove kandidate smrti in po tej železnici je od glavne postaje dospelo v taboriščno bolnico tudi vse to, kar na proviantu, medikamentih, bandažah in drugih sličnih stvareh rabi dan za dnevom tako ogromna bolnica.

Strojevodja, kurjač in osobje te male železnice, ki je štela do 70 vagončkov, je bilo sestavljeno iz ruskih ujetnikov, seveda pod strogim prožnim nadzorstvom. Nekega dne, bilo je že proti koncu vojne, je zopet sopihala mala lokomotiva po vzpetini, ki se dviga iznad obrežja Mure proti terasi mestnega poslopja in za njo so se cvileč in butajoč zamolklo drug ob drugega prerivali vagončki, napolnjeni s slabo, napol gnilo repo. Lačni in sestradani, kot prerijski vol so okoli tavajoči ruski ujetniki zrlji na to ubogo repo. Prava slaščica zanje — pa najsi je bila tudi načeta, gnila, smrdeča. Z obupnim elanom sestradane divje zveri se neki močnik vrže na en vagon, vzame 5 ali 6 šopov repe in že zgine za prvo barako. Toda zaman. Nadzirajoči četovodja, visoke sloke postave, s črno Andrej Hoferjevo brado, opazi to in se ves srdit požene za njim. Že ga dohiti, reveža vrže na tla, mu izpuli ubogo napol segnito repo, ga bije na mile viže in nazadnje tepta s svojimi škornji po trebuhu in prsih. V meni je vzkipel z vulkanske silo. Moral sem biti nad vse ogorčen, ko sem se tudi jaz pognal nad četovodjo, ga pošteno zrukal in menda prvokrat in zadnjikrat v svojih vo-

jaških dneh, izrabljajoč vse svoje vojaško dostojanstvo, zatulil nad njim: Zugführer, stehen Sie Habt'acht vor mir! Pa sem mu odtrobil vso svojo ostro filipiko in mu predočil tudi to, kaj bi neki napravil on, če bi mu v ruskem ujetništvu kak podčastnik gnjavil lastnega sina na tako oduren način, kot je on postopal s tem sestradanim trpinom. Zimi ni niti besede, molče je odšel. Bil je to Zugführer Aschdorfer Joseph zugeteilt dem Lagerkommando Knittelfeld. Mislil sem, da je zadeva končana. Čez nekaj dni sem dobil od svojega komandanta oster ukor, češ, da sem se vmešaval v stvari, ki mi niso nič mar in da sem preveč ošte! einen sehr braven, diensteifrigen Unteroffizier. Tableau! Ali so ljudje zares podivjali med vojno?

Z ostrim ukorom komandanta se je zaenkrat zadeva končala? Ne. Poslušajte! Oni krvavi petek leta 1927, ko je 15. julija izbruhnila grozovita poulična bitka na Dunaju, sem bil tudi zdravren in stvar popisal v naših listih. Govorilo se je o tisočih mrtvih. Jasnost je prinesel, vsaj meni, mladi zdravnik iz bolnice, ki je prišel tisti večer domov. Stanoval je pri mojih sorodnikih na Dunaju.

Pokazal nam je točno natiskano listo mrtvih in težje ranjenih. Mrtvih okoli 100. Mnogo čeških in slovanskih imen. Največ delavcev in stražnikov. Čital sem in naenkraf nemel. Med drugimi zagledam ime: Schutzmann Joseph Aschdorfer: »eine grässliche Verstümmelung am Unterbauch...« Je li bil to oni četovodja izza dni vojne, ki je teptal sestradanega Rusa? Ne vem, niti nisem mogel kontrolirati. Toda večkrat mi vstaja pred mojimi očmi oni strašen prizor iz Karpatov, katerega sem že tudi opisal nekoč v »Bojevniku«, ko divje ptice roparice kljujejo jetra, žolč, drobovje težko ranjenemu ruskemu bojevniku, ki se braniti ne more in drugi grozovitejši morda, ko živi človek, huje kot divja zver, suva, tepta in tolče po upadlem trebuhu sestradanega ruskega ujetnika. Takoj nato pa se poraja izza dni krvave dunajske revolucije oni dogodek, ki sem ga videl, da je namreč težko ranjeni delavec zagrabil polno perišče krvi iz strašno zevajoče rane ubitega stražnika in napisal na neko palačo v bližini parlamenta s tem dragoceenim sokom besedo: »Rache!« In venomer se vprašujem, ali ni bil ta ubiti stražnik oni Zugführer Joseph Aschdorfer, o katerem sem čital v zapisniku mladega zdravnika, da je bil grozovito razmesarjen, v medsebojnih pouličnih bojih na Dunaju leta 1927 in ki se je bil pred desetimi leti tako nečloveško privoščil ubogega ruskega ujetnika?

### III.

Avgust in september pred 17. leti sta bila v vsakem pogledu vroča meseca na visoki kraški planoti. Italijani so bili prisilili lačne in decimirane avstrijske čete, da so zapustile prve postojanke in potratno opremljeni z ameriškano municijo so noč in dan butali z zapornim ognjem. Mnogo krvi so popile kraške doline na banjški planoti. Oktobra 1917. leta pa se je začelo grdo deževno vreme. Čete in živali so trpele pomanjkanje na vsem. Konji so bili tako zdelani, da so obležali v močvirnatih tleh, žalostno dvigali glave in v gladovnih mukah pojemali, če jim kdo z usmiljenim strelom prej ni končal trpljenja. V teh mračnih dneh pa so se pripravljale velike stvari. Zamenjavale so se čete; po krilu navzgor in navzdol so se pomikale cele kolone, prihajali so Bavarci s težko artiljerijo; pripravljala se je dvanajsta in zmagosna ofenziva. Neko temno noč se je naš regiment pomikal v mokroti po ozki, kameniti gorski pčti nizdol; na drugi strani vštric pa se je trudila navkreber druga formacija, tako da smo se morali često stisniti prav na steno gorskega masiva, da so šla mimo nas sopihajoča tovorna živinčeta; na drugi strani je namreč zeval velik prepad. Na neki posebno opasni točki se je vspenjal mimo nas, kvišku neki mož v gumijastem čeznem plašču, ki je vodilo seboj konja z udrtimi stranecami. Naenkraf se je žival spodtaknila, napravila napačen korak in že se je rušila s srce pretresujočim pogledom v

prepad. Njen vodja je hotel — nemogoče početje — po-tegniti padajočo žival nazaj, le še ena sekunda in moral bi tudi on strmoglaviti v zevajočo globel. V tem usodepolnem trenutku je imel neki naš infanterist toliko duhaprisotnosti, da je s trdim prijemom zagrabil padajočega, ga pritegnil k sebi in ga tako rešil usodne strašne smrti.

rešeni — pozneje smo zvedli, da je bil kurat gori stremečega polka — ni mogel govoriti, kako zelo je bil presunjen; hitro je vzel verižico iz vratu in jo podaril s krepkim stiskom roke, svojemu življenjskemu rešitelju in že smo morali spet nadaljevati svoj marš, vsak v določeno smer.

Pregledali smo potem oni dar, bil je Marijin madaljonček. »Nu, prava reč..., si lahko kupiš kaj za to,« so se špotali nekateri, »niti zlato ne«, so godrnjali in tako brujsali naprej drugi. Infanterist pa si je vzel oni dar prav z vrednim spoštovanjem, ga imel visoko v čislih in si ga obesil na vrat. Potem se je pričel oni zgodovinski preboj, ki je vrgel Italijane s spretno utrjenih gorskih in kraških postojank globoko doli na Piavo. Naš polk je bil v neprestanem elanskem pohodu, le nekateri smo morali oditi nazaj in se nismo pri tem počutili nič kaj dobro. Poleg nas so se nahajale številne barake z mnogimi ranjenci in umirajočimi. Čuli smo vpitje, stokanje in bolešno ječanje vsako dolgo noč. Nasproti nam se je v kraški dolini dvigalo vojaško pokopališče in venomer so iz barak na okrvavljenih nosilnicah mrtve; polagali so enega poleg drugega, dokaj časa so tako ležali na pesku in grušču, dokler niso v trdih kraških tleh izkopali primerne jame in vanje polagali prijatelja in sovražnika, kakor so ravno prihajali. To sta oskrbovala dva Poljaka. Bilo je tu ostalo premalo sanitejcev in premalo zdravnikov; vse je bilo na pohodu v blaženo italijansko ravan. Nekoč opazimo, da prihaja neki vojni kurat k tja položenim mrtvim truplom; blagoslavljal jih je, tiho moleč, preden so bili zagrebeni. Opazili smo, kako se sklanja kurat k enemu mrtvecu v pepelnastosi uniformi, kako išče in tiplje po prsih in ovratniku preminulega in ga dolgo, dolgo nepremično opazuje. Potem hiti nazaj v barako, se vrne z zdravnikom in sanitejskim ošobjem; še enkrat so preiskali dobro »mrtvega« in ga nesli nazaj v barako. Pozneje smo doznali, da se je bilo na kraju, kjer so ležali mrtvi, pripravljene za pokop, dogodilo nekaj izrednega.

Kurat je bil spoznal na nekem Marijinem medaljončku svojega nekdanjega rešitelja in se je bil sklonil, globoko ganjen k mrtvemu, ki je modrozelenkasto napihnen, z otrovnim plinom zastrupljen, ležal na tleh.

In bolj in bolj ko ga je gledal in strmel vanj, bolj se mu je dozdevalo, kakor da ta mož še živi.

Šel je po zdravnika in neki pošten mož, družinski oče številne dece, je bil rešen — po Marijinem medaljončku — grozovite smrti — biti živ pokopan. Ta mož še živi in je posestnik v nekem nižjeavstrijskem vinogradu in večkrat misli na svojega rešitelja — kurata vojaka — ki že počiva na Monte Grappa in tam čaka večnega vstajenja.

---

## Važno!

Depise v zadevi organizacije »Boja« pošiljajte na naslov: Skupina bojevnikov Ljubljana-mesto, Poštni predal 231.

---

**Slovenci in Jugoslovani smo! Že zaradi svojih bratov onstran mej naše države v tujini hočemo in moramo Slovenci ohraniti svoj jezik, svoje narodne posebnosti in svojo vero. Naše stremljenje in hotenje je, da postanemo vsi svobodni, zedinjeni in srečni eno telo in ena družina. Gospodarsko močni in narodnostno bogati bomo šele tedaj, ko nam bo zopet odprta pot v svet na morju!**



## Živimo in delajmo za svetovni mir!

Ko bo izginila vojna z vsemi grozotami in jo bo nadomestil pravični sporazum med narodi, bo tudi za vselej odklenkalo krivičnemu in nasilnemu raznarodovanju. Takrat se bodo lahko meje predstavljale miroljubno in sporazumno ne glede na to, da v dobi mirnega sožitja narodov, državne meje ne bodo nobene ovire za gospodarsko, pa tudi ne za kulturno in narodno skupnost narodov. V miru bodo vsi kulturno in rodno skupnost narodov. V miru bodo vsi kulturno in gospodarsko napredovali. S skupnim delom se mora razviti med narodi zaupanje, sloga in ljubezen. Sreča in zadovoljnost med narodi bosta še povečani, ako ne trepetajo vedno pred novo vojno. Saj utegne nova vojna biti še silnejša še hujša kot vse dosedanje, ker obetajo novo vojno s strupenimi plini, proti katerim ne ščiti nobena maska. Takole opisuje bivši francoski ministrski predsednik Caillaux strahote bodoče vojne:

Med zadnjo vojno in morebitno bodočo bo prav tolikšna razlika kakor med svetovno vojno in vojno l. 1870.-71. Ne smemo se vdajati praznim nadam. Zadnja vojna je bila vojna težkega topništva, strojnice, podmornice, bodoča, če bo človeštvo napravilo to blaznost, bo kemična, plinska vojna.

Vojaški strokovnjaki pač hite izjavljat, da strupeni plini niso tako strašni, kakor mnogi trdijo, a prav tako so pred letom 1914. govorili o neškodljivosti topništva. Govore le na podlagi izkušenj z dvema, tremi plini iz svetovne vojne: klorovim plinom, žveplenim plinom, gorčičnim plinom.

Toda danes je nemogoče navesti število vseh plinov, ki bi prišli za primer nove katastrofe v poštev, gotovo jih je več nego tisoč. In ti so mnogo strašnejši od starih. Danes imamo pline, ki vdirajo brez najmanjše poškodbe skozi kožo, ne da bi jih prizadeti niti opazil, in mu povzročijo strašne krče in neozdravljive duševne motnje. A pri tem ne bo samo usoda bojevnika, temveč bo v prvi vrsti zadela civilno prebivalstvo. Nemški častnik Endres pravi v svoji knjigi o »Plinski vojni«:

»Moderni vojak bo moral zavestno moriti ženske, botnike in otroke ter uničevati strahopetno, med spanjem ljudi, ki bi jih usoda doletela, ne da bi jo slutili.«

Angleški strokovnjak major Nye pravi: »Tisoč bomb bo v ugodnih okoliščinah zadostovalo za uničenje tako obsežnega mesta kakor je London. Normalna nova plinska bomba tehta približno 5 funtov. Vsako civilno letalo in dve letali bi zadostovali, da uničijo s plinom ozemlje, ki bi bilo tako veliko kakor London in okolica.«

Pri tem je smatrati obrambo mest pred bombnimi napadi za nemogočo, kajti zadostovala ne bi niti še tako velika garnizija obrambnih letal, da bi prepredila temu ali onemu sovražnemu letalu iztresti njegovo zalogo bomb. Edini protivni ukrep bi bili protivni napadi, v sovražnikovo deželo in to bi se končalo s tekmovanjem v poritvi. Tistim, ki se zanašajo na plinske maske, bi bilo navesti izjavo odličnega strokovnjaka, generala Niessela, ki je dejal, da je povsem mogoče odkriti tudi plin, proti kateremu bi obstoječe maske ne dajale nobene zaščite.

Zamislimo si primer napetosti med dvema državama. Brez vojne napovedi bi majhno zračno brodogej preletele mesta kakor Pariz, London, Bruselj, Berlin; tisoč do dva tisoč na hitro in metodično posejanih bomb bi mesto okužilo s plinom, možje, žene, otroci bi postali žrtve. Tisti, ki bi jim bila usoda milostna, bi ostali na mestu mrtvi, ostali — pa rajši si tega ne predstavljajmo.

Ali se bo dalo človeštvo še povesti v klavnico?

Takole torej izgleda bodoča vojna. Že iz tega ozira je naša dolžnost, je dolžnost vseh poštenih, iskrenih in pravih rodoljubov vseh držav in vseh narodov, da delamo in delajo z vsemi silami za vsako ceno za mir.

Jasno je, da bo oni, ki bo kršil mir, poteptan, da ne bo mogel nikdar več priti do

sape s svojimi bojnimi gesli, pripravami in izzivanji. V tem nas zlasti potrjuje prizadevanje mladine vsega sveta, da se ohrani mir. Mladina se med seboj spoznava, si dopisuje in propagira mirovna stremjenja. Po raznih predavanjih in po šolah povdarjajo potrebo svetovnega miru. Omenimo naj le deco angleških šol, ki vsako leto 18. maja kot spomin, da se je sestal na ta dan l. 1899. v Haagu na Nizozemskem prvi mednarodni mirovni kongres, oddaja po radiu mirovni pozdrav deci vsega sveta in čaka na odgovor. Lani so dobili ti angleški šolarji odgovore otrok iz 34 dežel. Zlasti lep je bil odgovor otrok iz Ženeve, kjer je takrat pravkar zasedala razorožitvena konferenca. Takole je brzojavila po radiu mladina iz Ženeve: Otroci iz Ženeve, sedeža društva narodov, zvesti našim naukom o mednarodnem miru in prijateljstvu, vam pošiljajo pozdrave. Vsi otroci na zemlji moramo kot zastopniki novega pokoljenja lajšati po svojih močeh Zvezi narodov plemenito poslanstvo na poti do razoroževanja. Živeti hočemo za svetovni mir, ki je eden najboljših plemenitih ciljev v zgodovini človeštva. Ko bo napočila mirovna doba, bomo porabili za javni blagor vse milijarde, ki jih zdaj zahteva razdiranje. Nekoliko stoletij pozneje bodo počivali topovi po muzejih v spomin na slabo davno preteklost. Samo na slikah bomo še gledali oklopnice. Naredili bomo parke namesto sedanjih trdnjav in vojašnic. Nobeno puška ne bo plašila ptic pevk. Nobeno vojno letalo ne bo pretilo z uničenjem iz zraka. Nihče ne bo motil škranca, ko bo žvrgolel nad svojim gnezdom, skritim v klasju.

Takole delajo za mir angleški in švicarski otroci. Pa tudi mladina drugih držav zlasti Francije dela z vsemi silami, da zavlada in da se ohrani mir. Vemo in zavedamo se, da bo treba še mnogo, mnogo truda in napora, da se v vsem svetu ohrani in za vedno zjamči mir.

Mladina vsega sveta je za mir in to nam daje upanje, da bo vojna kot sredstvo za medsebojno obračunavanje držav in narodov enkrat za vselej odpravljena. Vendar je pa potrebno, da čuvamo nad onimi silami, ki hočejo z izpodkopavanjem miru obogatiti sebe, ljudstvu pa naprtiti neizmerno gorje. Niso še odstranjene vse ovire, ki rušijo mirno sožitje narodov, še vedno so zlasti v zadnjem času ljudje, ki hočejo vojno, zato morajo vsi resnični miroljubi budno čuvati in storiti vse, da se prepreči novo krvoprelitje. Pa tudi ljudstva sama morajo zahtevati povsod mir, le tako bo mir res dosežen. Vse svoje sile moramo postaviti v zmago miru med narodi!



## Dopisi

Franu Bonaču — spomenik.

V Kranju se je ustanovil v nedeljo, 31. marca t. l. odbor za postavitev spomenika Franu Bonaču. Spomenik naj bi stal na Brezjah, kjer je pokojnik tolikrat govoril svojim tovarišem-bojevnikom. Pri prvi odborovi seji se je predlagalo, naj vsak bojevnik daruje za spomenik najmanj dva dinarja. Bojevniki, zastavite vse sile, da dobi naš tovariš Bonač čimprej spomenik, ki bo njemu v spomin, nam bojevnikom pa v ponos in čast.

Zadušnica za pok. tovariša kurata Fr. Bonača. Po inicijativi Skupine bojevnikov Ljubljana-mesto se bo brala v nedeljo, dne 28. aprila t. l. v cerkvi v Št. Vidu nad Ljubljano zadušnica za pok. tov. kurata Franca Bonača. Pred zaušnico se bo vršila ob 9. uri dopoldne v gostilni »Jager« v Št. Vidu nad Ljubljano seja Sreskega odbora »Ljubljana, Združenje borcev Jugoslavije, Boj«. Skupina bojevnikov Ljubljana-mesto vabi vse tovariše bojevnike, da se vsaj na ta način oddolžijo preminulemu tovarišu za zvestobo, katero je pokojni držal do groba svojim bojevnikiškim tovarišem.

### Skupina bojevnikov Ljubljana-mesto

Na svoji 2. redni odborovi seji dne 3. t. m. je sklenil odbor skupine bojevnikov Ljubljana-mesto sledeče: Člani Osrednjega izvršnega odbora tovariši Avgust Kuster, Ivan Matičič, Joško Prezelj, Turč Šturm, Zdenko Knez, Andrej Šiferer, Alfonz Lorger, Vladislav Fabijančič, Rajko Pavlin in Vinko Outrata so podpisali in razposlali imenom Osrednjega izvršnega odbora okrožnico št. 15 z dne 30. marca t. l., ki polemizira z okrožnico, ki jo je podpisal in razposlal tovariš Stane Vidmar bojevnikiškimi skupinam.

Naša skupina odločno protestira:

1. proti temu, da so posamezni funkcionarji OIO razposlali okrožnico imenom OIO, kateri te okrožnice sploh ni nikdar videl in vsled tega ni mogel o vsebini iste sklepati;

2. proti temu, da ta okrožnica vsebuje večinoma osebne naloge in podtikanja, ki ne odgovarjajo dejstvom;

3. proti temu, da se naši skupini očita, da »je leot dni tako malo delovala, da se je komaj vedelo, da obstoji« in da »spi spanje pravičnega, šteje par sto članov, čeprav bi morala biti med vsemi našimi skupinami najštevilnejša«, dočim so bili podpisniki okrožnice sami člani in deloma odborniki naše skupine ter točno vedo, da je bilo brezdelje naše skupine le navidezno, ker so bili nje člani zaposleni z delom pri OIO in na deželi.

Protestirajoč proti vsemu temu, si odbor ne pridržuje, da bo iz vsega tega eventualno izvajal daljne konsekvence.

Dalje izrekamo OIO svojo nezaupnico zaradi njegovega samostalnega postopanja pri pripravah za volitve, zlasti zaradi tega, ker si je brez tozadavnega pooblastila in proti sklepu banovinskega odbora dovolil postaviti glavni bojevnikiški volilni odbor in skleniti, da gre »Boj« v volilno borbo za listo ga. Dimitrija Ljotića. Tako postopanje nasprotuje pravilom »Boja«, in zato se takemu diktatu ne pokoravamo.

Izrekamo popolno zaupnico tovarišu Stane Vidmarju za njegov pravočasni možati bojevnikiški nastop proti mahinacijam OIO, da se prepereči diktatura nekaterih gospodov in obvarujejo demokratična načela »Boja« in pravice njegovega članstva.

Dalje ponavljamo zahtevo po takojšnjem sklicanju izrednega zbora delegatov z dnevnim redom, ki smo ga zahtevali prav tako mi kakor druge bojevnikiške skupine.

Zagorje ob Savi. Kot smo že poročali svoječasno, je naša skupina ustanovila na občnem zboru z dne 23. dec. 1934. posmrtninski fond. Kako je bil isti umesten, izpričuje dejstvo, da je že mesec pozneje bila izplačana prva posmrtnina. Svoji umrlega člana so bili za izplačano posmrtnino izredno hvaležni in to zlasti zato, ker je bil član še tako kratek čas zavarovan. Ob pogrebu dne 18. jan. 1935 se je udeležilo lepo število članstva, a na grobu je umrlemu Dežmanu Ignacu izpregovoril v slovo lep govor naš podpredsednik tovariš Slamnik. Bil je to prvi bojevnikiški govor na ta način izgubili iz svojih vrst. — Dne 10. febr. 1935 se je vršil v »Kino« dvorani naš izreden občni zbor. Osrednji izvršni odbor je zastopal tov. Lajovec iz Dev. Marije v Polju, ki je v stvarnih besedah orisal trenutno stanje ter zadržanje našega pokreta. Članstvo, ki je posetilo zbor v prav lepem številu, je bilo za Lajevčeva izvajanja izredno hvaležno. Na občnem zboru so bila nadalje enoglasno sprejeta ter odobrena nova izpremenjena pra-

vila. Da je bil zbor dejansko nekako potreben, izpričuje nadalje dejstvo, da je bila na istem ves čas prav živa debata in zanimanje slehernega člana za razne, zlasti tekoče stvari. Skupina se bo v bodoče potrudila, da bo večkrat priredila širše članske sestanke, kjer bo moči različne želje in težnje iznesti pred širši forum. — V nedeljo dne 17. januarja je bil sklican sestanek za somišljenike v Št. Lambertu. Sestanek se je udeležilo okrog 60 mož, ki so bili skupini za navedeni sestanek hvaležni. Na sestanku je poročal tov. Slamnik, Kržišnik ter nadalje tov. predsednik Pečnik. Udeleženci so prosili, da bi se v najkrajšem času zopet oglašili pri njih ob kateri priliki bi imenovani pripeljali še druge somišljenike. Skupina bo skušala tej želji ustreči čimprej. — Seje, ki so se doslej vršile v skupinskem lokalu redno vsak petek, se bodo za bodoče na željo nekaterih preložile na sredo. Tako se bodo redne seje v bodoče vršile vsako sredo redno tedensko kar naj bi bilo s tem podano obvestilo za članstvo, ki se zato zanima.

Križe na Gorenjskem. V nedeljo dne 17. t. m. smo imeli svoj redni letni občni zbor. Udeležba je bila sicer bolj majhna, ali kljub temu nas je bilo ena petina, kar znači, da je še zanimanje za naše društvo. Zborovanje je otvoril predsednik tovariš g. Zaplotnik, ki je pozdravil navzoče ter podal besedo tajniku, ki je podal, oziroma prečital zapisnik lanskega občnega zbora. Nato je tovariš predsednik pozval navzoče, da se obdolže sominu pok. viteškega kralja Aleksandra Zedinitelja, kakor tudi pok. kuratu g. Bonaču s trikratnim »Slava«. Nato je tovariš predsednik pozval navzoče članstvo, naj se v bodoče krepkeje oprime društva in poudarjal, da je ravno v današnjih dneh zelo potrebno, da med tovariši propagiramo idejo »miru, svobode in pravice« in da ohranjamo spomine na strašne dni svetovnega klanja, in da stojimo na braniku, in delajmo vsaj v kolikor je v naši moči, da dokler mi živimo, ne pride do ponovne grozote in morije. Nato so podali odborniki svoja poročila. — Nova pravila: tajnik je natančno podal in obrazložil spremembo novih pravil, na kar je članstvo soglasno se izreklo proti vsaki spremembi dosedanjih pravil. Odbor je ostal dosedanji, edino tovariš tajnik se je nekoliko branil, ali tudi on se je vdal in obdržal tudi nadalje svoje posle. Upamo, da se bodo naši člani v tekočem letu krepkeje oprijeli svojega društva, zlasti, ker se nam obeta, da bo tudi naš list nas spodbujal k delu in ki bo še bolj zanimiv in pester za občni zbor.

Skupina bojevnikov Ljubljana - Sv. Peter je imela 23. marca t. l. svoj redni občni zbor. Predsednik tov. L. Zupančič je otvoril občni zbor, pozdravil vse navzoče, se spomnil tragične smrti Ni. Vel. kralja Aleksandra Zedinitelja, nato se je spomnil v preteklem letu umrlih tovarišev. Vsem so navzoči zaklicali »Slava«. Nato je prešel na dnevni red. Poročila tajnika, blagajnika in predsednikov so bila soglasno brez debate sprejeta. V imenu O. I. O. Boja je pozdravil zbor tov. Ivan Matičič, za skupino Trbovlje Iv. Miklavčič, za skupino Dev. Mar. v Polju tov. I. Lajovec, za skupino Ljubljana—Moste tov. Ivan Rozina. Nato so se obravnavala nova pravila in je bilo po daljši debati sklenjeno, da se nova pravila zaradi nedemokratičnega duha, ki jih preveva, odlože, da se na naroča tudi O. I. O. Boja, da sestavi nova boljša pravila in da skliče v ta namen zbor delegatov. Soglasno je bil nato sprejet poročilni in se je določila članarina na 20 Din. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika Rudolf Wagner, ker dosedanji predsednik tov. Leopold Zupančič kljub prigovarjanju nikakor ni hotel več sprejeti predsedstva. Imenovan je bil zato od občnega zbora z velikim pritirjevanjem za častnega člana. V odbor so bili izvoljeni: Kubelka Venceslav, Pirc Josip, Belinc Franc, Gaišek Ivan, Vrhovec Franc, Jančar Franc, Furlan Janez, Jager Franc, Dinter Drago, Pečar Ivan, Urbančič Ivan, za preglednike pa Zupančič Leopold, Kržič Franc in Bokal Anton. S tem je bil dnevni red izvršan in je predsednik zaključil lepo uspeli občni zbor.

Ali ste že član »Složnosti«, registrovane pomožne blagajne v Ljubljani? Zavarujte sebe in svoje! Zahtevajte navodila in pojasnila!

**V 24 URAH** barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh  
**TOVARNA JOS. REICH**  
**L J U B L J A N A**

## Resolucija

sklenjena na sestanku delegatov krajevnih skupin »Boja« Celje, Sv. Jurij ob j. ž., Petrovče, Zalec, Vojnik, Sv. Peter v Sav. dol., Vransko, Polzela, Nova Cerkev, Vel. Pirešica, Laško, Konjice, Ponikva ob j. ž., Šmarje pri Jelšah in Sv. Križ pri Rog. Slatini dne 29. marca t. l. v Celju.

1. Danes zbrani delegati zgoraj navedenih krajevnih skupin »Boja« kot predstavniki srezov Celje, Šmarje pri Jelšah, Laško in Konjice izrekajo **svojo nezaupnico** Osrednjemu izvršnemu odboru v Ljubljani, radi njegovega samolastnega postopanja pri pripravah za volitve in da si je dovolil brez tozadevnega pooblastila in protivno sklepu Banovinskega odbora postaviti Glavni bojevniški volilni odbor in diktirati, da gre »Boj« v volilno borbo za listo g. Dimitrijo Ljotiča. To postopanje je nebojevniško in proti pravilom ter se takemu diktatu ne pokoravamo.

2. Izrekamo popolno zaupnico tov. Stane Vidmarju za njegov pravočasni možati bojevniški nastop proti mahinacijam OIO, da s prepreči diktatura nekaterih gospodov in obvarujejo demokratska načela »Boja« in pravice njegovega članstva.

3. Zahtevamo takojšnje sklicanje izrednega zbora delegatov na dan 7. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v Trgovskem domu v Ljubljani.

4. Nadzorni odbor se naproša, da to izvrši.

Poleg navedenih resolucij so prejeli tudi slične sklepe in izjave od drugih srezkih odborov, n. pr. Radovljica, Kočevje, Novo mesto i. dr.

**Galicija.** (Spomini padlega vojaka.) V samozaložbi našega vojnega tovariša Maksa Simončiča je izšla knjiga »GALICIJA«, kjer kaže v zaporednih slikah, ki pa so vendar nanizane druga k drugi, vojno življenje na galiških poljanah. Kakor vojna sama, ki se je z vsakim dnem stopnjevala do vedno okrutnejših grozovitosti, tako se stopnjujejo tudi prizori v tej knjigi. S to knjigo je slovenskemu človeku, slovenskemu vojaku v osebi Strgulca postavljen dostojen spomenik njegove poštenosti in usmiljenja. — Knjiga, vsa v platno vezana s 214 stranmi, ki stane samo 40 Din, naj ne manjka v nobeni hiši bojevnika in naj bo — kakor Simončičev uvod — starim bojevnikom v spomin na žalostne dni, mladim pa opomin; da se jim zagnusi že papirnat »junačenje« in da vsaj v mladih dušah znova vzraste zavest: Človek je po božji podobi ustvarjeno bitje, ljubi svojega bližnjega — je zapoved glasnika ljubezni — Kristusa. — Knjiga se naroča pri pisatelju M. Simončiču, Ljubljana, Rimska cesta 5 in pri upravi »Bojevnika«.

**Jerneja Andrejka mladostni spomini** je naslov lični knjigi, ki je nedavno izšla in se dobi, prikupno kartonirana, za 20 Din v vseh knjigarnah in pri upravi »Bojevnika«. Ze samo po sebi je ta knjiga zanimiva, ker nam kaže razmere na kmetih in v mestih (Kamnik, Ljubljana) pred več kot 80. leti, torej v dobi, ki jo skoraj ne poznamo. Posebno pa bo zanimala knjiga naše bojevnike, ker je v njej popisana mladost pisatelja znane in priljubljene knjige »Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini« in njegova življenjska pot, ko je iz kmetijskega fanta postal študent, ki je moral, ker so ga starši prepozno dali v šolo, sredi gimnazijskih študij v vojake. Vidimo ga v otroških igrah doma na domu v Dolnjih pri Rovih, potem v samostanski šoli v Kamniku, na gimnaziji v Ljubljani, slednjič v kadetnici v Inomostu, od koder pride kot mlad kadet k domačemu polku v Trst in se seznani tam z rodbino svojega strica, vladnega svetnika Franceta Andrejke. Spomini se končajo z odhodom polka v Bosno. — V njih je vse polno narodopisnega gradiva, mičnih zgodb in popisov. vse to je pisano v tistem klenem, prikupnem slogu, ki odlikuje pisatelja slovenskih fantov. Kdor danes tarnja čez slabe čase, bo v tej knjigi razvidel, da tudi naši starejši generaciji pot do boljšega življenjskega položaja ni bila z rožicami postлана, in se bo zavzel, kako so naši stari skromno in nezahtevno prebili svoja mlada leta. In vendar so si ohranili zaupanje vase in dobre volje na stare dni. Knjigo toplo priporočamo.

Kako težko je marsikom ob smrti dragega svojca tudi za to, ker nima najpotrebnejšega, da bi mu nudil dostojen pogreb. Za to skrbi naša pomožna blagajna »Složnost«, ki zavaruje za posmrtnino. Pišite takoj po navodila in pravila. Naslov: Ljubljana, Poljanska cesta 20.

## Pomenki

Okrožnice OIO niso izdane po sklepu odbora, ki ste ga izvolili kot svoj najvišji odbor na zadnjem delegatskem zboru, temveč so izdane od peščice onih članov, ki so se enostavno polastili »Boja« in »Preloma« in jo ubrali po svoji poti. Sedaj se ozirajo in vidijo, da jim na tej poti ne sledi noben pravi bojevnik.

Tudi tisti agitator, ki je trdil, da si ne bo dal soliti pameti od kmetov, bo končno uvidel, da zna slovenski kmet pošteno zasoliti.

Veličasten bojevniški pokret mora ostati to, kar je bil in za kar ga je določila zgodovina. Zmotili so se oni, ki so v njem videli le orodje za doseg posebnih ciljev.

V našem krogu je prostora za tisoče poštenjakov ni pa niti koticčka, kamor bi se mogel skriti nepoštenjak. Pri nas je sama svetloba. Megle in kalne vode ni — takoj spozna naše pošteno in nepokvarjeno ljudstvo, kdo je pravi in kdo laži-prijatelj.

Združenje borcev naj ostane za vedno združenje poštenjakov.

Pobožna želja nekaterih je, da bi nekoga spravili med staro šaro in železje. Pa slabo kaže.

Naša pot je ravna — naš cilj je svetel in je blizu.

### ZAHVALA.

Podpisana Kurent Marija iz Potoške vasi št. 20 se tem potom najiskreneje zahvaljujem Skupini Bojevnikov Zagorje ob Savi za vse, kar je ista izkazala umrlemu Dežmanu Ignacu. Zlasti se zahvaljujem za izplačano podporo v znesku 500 Din, ki sem jo prejela že takoj ob smrti ter mi je bila v veliko pomoč pri kritju stroškov. Zahvaljujem pa se še prav posebno za izkazano požrtvovalnost pom. blagajniku Smrekarju Martinu ter tudi vsem ostalim tovarišem, ki so položili pokojnega Naceta v domačo zemljo k večnemu počitku. Zahvaljujem se nadalje za venec, zlasti pa še za v srce segajoče poslovilne besede tov. Slamnika.

Moja iskrena zahvala za vse — Bog plačaj!

Kurent Marija iz Potoške vasi št. 20.

*Vse dopise, naročila in oglase pošiljajte na uredništvo in upravo »Bojevnika«, Ljubljana, Poljanska cesta 20*

**Vse naše tovariše pozivamo, da se pri nakupu blaga in v poslovnih zadevah obračajo na tvrdke, ki oglašujejo v našem listu.**

Za nakup raznega orodja in okovja v priznani najbojši kakovosti, kakor tudi za nakup vsega ostalega v železninarsko stroko spadajočega blaga, z največjo zalogo in po izredno nizkih cenah se Vam priporoča najstarejša tvrdka te stroke

**Schneider & Verovšek**

trgovina z železnino in stroji

v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 16

Nočem več postelje v sobi pač pa **fotelj** ali **Couch zofo**,  
ki se spremeni v mehko udobno posteljo.

Naroča se pri tapetniku

**FRANC JAGER**

**SV. PETRA NASIP ŠTEV. 29**

TELEFON 20-42

**Delo solidno!**

**Cene nizke!**

**FABIANI & JURJEVEC**

**MANUFAKTURNA TRGOVINA**

**LJUBLJANA**

**STRITARJEVA ULICA ŠTEV. 5**

**Železnina Kranj  
KOVINA**

vam nudi vse potrebno

za dom  
stavbenika

kmeta

obrtnika  
industrijo

## Povečanje prihrankov

Vam omogočamo kljub težkim časom

**Ničesar** Vam ni treba napraviti drugega, kot da od svoje plače, oziroma dohodkov, odločite, četudi najmanjši, a zato stalni znesek za svojo bodočnost. Vse drugo Vam izvedemo sami, ako se oglasite pri nas.

**Samo načrtno varčevanje** Vam pri sedanjih pičlih dohodkih zagotovi, da dosežete načrt, cilj, za katerega je potreben denar (za izlet, tečaj, šolanje, zidavo, gospodarsko osamosvojitve, preskrbo za starost, bolezen ter doto itd.). To je novi način štednje, s katerim hočemo tudi nepremožnim pomagati do blagostanja.

**Ravno zato se Vam obrestuje** ta denar po izredni ugodni obrestni meri ter samo ob sebi umevno tudi **redno izplačuje**.

Na ta način spravite svoj prihranek varno, plodonosno, vsak čas razpoložljivo. Blagovolite se le obrniti pisмено ali osebno na

**HRANILNICO DRAVSKE BANOVINI**  
LJUBLJANA CELJE MARIBOR

**POZOR!**

**POZOR!**

Za nakup finih in praktičnih velikonočnih daril in vseh pomladanskih potrebščin. kakor rokavic, nogavic, svilenega perila, damskih in otroških čevljev itd. itd. se toplo priporoča  
tvrdba

**F. M. SCHMITT**  
**LJUBLJANA**

Pred Škofljo 2

Lingerjeva 4

Ogled blaga in cen brezobvezen!

Pozor na velikonočne izložbe!

**Za spomlad** se najcenejše oblečete, ako **kupite** narejene **moške** in **deške obleke**, ter **perilo domačega izdelka tovarne „TRIGLAV“ Josip Olup**,

Ljubljana, Stari trg 1 in Kolodvorska ulica 8

V zalogi imam vedno sukno, kamgarne, hlačevine, čepice in tkanine kakor šifone, frenče itd. iz največjih angleških, čeških in tuzemskih tovarn. Obleke in perilo **se izgotavlja tudi po meri** po najnižjih cenah in po najnovejši fazoni

## Za pomlad

### čevlji in konfekcija

Moški čevlji . . . Din 75.—

Ženski „ . . . „ 65.—

Otroški „ . . . „ 18.—

Moške obleke . . . „ 250.—

Damski plašči . . . „ 170.—

Modne hlače . . . „ 75.—

**ANT. KRISPER**  
**LJUBLJANA**

Stritarjeva ulica 1-3 — Mestni trg 26